

ÉRTEKEZŐ RÉSZ.

I. SZÓTÁRI MOZGALMAK.

A magyar szótári ügy örvendetes haladást mutat; s minthogy a nyilatkozó munkásságra a *Magyar Nyelv Szótára* ösztönöz, ez nem csak tartalmával és szellemével (akár helyeseljük mindenben, akár benne hiányokat veszünk is észre), hanem azon lökéssel is sokat fog hatni, melyet okvetetlenül az olvasó és író közönségre gyakorol, s melyet az egyik szerző, Fogarasi János, itt a 105—107. lapokon olvasható indítványával készakarva fokoz. Az indítványt a Magyar Akadémia a martius 3-kán tartatott ülésében elfogadá, s azt a Magyar Nyelv Szótára II. köt. I. füzetének borítékán is lehet már olvasni.

Martius óta megjelent a M. Ny. Szótára II. kötetének I. füzeté, mely az *E* bötüt *elsépér* szóig tárgyalja, 272. hasábon. De az indítvány következtén is beküldettek, részint kinyomattak már pályások, igazítások, melyeket elő akarunk sorolni, ez által nyilvánosságra hozván a szótári ügy mozgalmát.

1. Első küldemény *Kulifay Zsigmond* úré, ki annak első részét még 1862. tavaszhavában küldte volt el, s mely az akad. osztályülésből a nyelvtudományi bizottsághoz jutott; másik részét, illetőleg folytatását, 1863. nyárelő-hava 19-kén küldé el. A jegyzetek, bötűsorban, immár a *düh* szóig érnek.

2. Ugyane nyárelőhóban *Marikovszky Gábor* úr küldé 300 kimaradt szótári czikket.

3. „*A Magyar Nyelv Szótárába valók*“ czim alatt nyárutóhó 6-kán *Podhradszky József*, m. ak. r. t. ada be egy jókora fogást.

A *Kalaúz* 4. 5. 6. 7. 8. számaiban *Ponori Thewrewk Emil* ada ki

„az akadémiai N. Szótárhoz való jegyzeteket“, melyeket a szerző, mint gondoljuk, még folytatni fog.

Megjelent egy külön füzet is. „*Akademiai értekezések, igazítás és pótlékul a Magyar Nyelv Szótárához*. Akadémiai határozatnak megfelelőleg közli *Mátyás Flórián*, m. t. ak. I. tag. Pécselt 1863. Ebben a szerző az 1862. évi october 13-kán tartott értekezésében foglalt pótlékokat szaporítva bocsátja ki. De legnagyobb figyelemre méltó *Mátyás Flórián* „*Magyar Nyelvtörténeti Szótára*“, melyből e füzetben mutatványt közöl, s melyhez, a munka kijöhetése végett, aláírási íveket csatol. Ajánljuk mindenkinek e *nyelvtörténeti szótárt*; tegyük számos aláírások által lehetővé, hogy a buzgó és igen szorgalmas szerző mentől előbb annak első füzeté nyomatásához foghasson.

II. KÖNYVISMERTETÉS.

Magyar Nyelvtudomány. I. Füzet. A magyar birtokviszony. Nyelvszabályozási munkálat, *Mátyás Flórián* által. Függelékül az 1859. július 7. olvasott *akadémiai székhelyi beszéd*. Pécselt 1860.

II. Füzet. Akadémiai értekezések, igazítás és pótlékul a magyar nyelv szótárához. Akadémiai határozatnak megfelelőleg közli *Mátyás Flórián* m. t. akadémiai lev. tag. Pécselt 1863.

A „*Magyar Nyelvtudomány*“ két füzetet, melyek teljes czimeit imént kitétem, lehetetlen hallgatással mellőzni, különben vétkeznék a magyar nyelvtudomány ellen. Mert van e két füzetben, a mit nagyon kell ajánlani, van olyasmi is, a mit nem lehet ajánlani; mind az pedig oly erővel íródott, hogy már ennél fogva is figyelemre méltó.

Az I. f.-ben *Mátyás* úr először is *indokait* adja elő, melyek őt a magyar nyelvtudomány biztosítására vették. „A magyar, e rokontalan nemzet, méltán tartja fontos ügynek nyelvsajátságai ép megőrzését. Ha már öltözete, szokásai nyugotiasak, maradjon beszéde, mint hajdan volt, *keleti*.“ — Itt mindjárt megütközünk a *keleti* szóban. Ez azt érteti velünk, hogy a magyar nyelv sajátsága a *keletiség*: tudnunk kell tehát, miben áll ez, mi tartalma? A mi a magyar nyelv sajátsága, az nem lehet más nyelv é is, már azért sem, mert a magyar *rokontalan* nemzet, mint *Mátyás* úr tanít; k^{ül} tehát, hogy egye-